

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی

۲۰۲۴ / ۱۰ / ۰۶

پښتو ژباړه: رحمت آریا

د پادشاه میلیندا

پوښتنې

۷۲ برخه

[له آثارو سره مینه]

څلورويشتم: بناغلی ناگه سینا! تتها گنا ویلي دي: " ای آنندا! د تتها گنا د آثارو له درنښت څخه شا ته مه پاتي کپړی. ¹ او له بلي خوا ئي ویلي دي چي:

" دده د اثر درنښت وکړه چي ددرنښت وړ دی، په دې سره د عمل په کولو به تۀ له دې نړۍ څخه جنت ته لار شي. ²

اوس نو که لومړنی حکم صحیح وي نو الزاماً دویم هغه باید غلط وي، او که دویم حکم صحیح وي نو لزوماً لومړی حکم باید غلط اوسي. دا هم د یوې دوي استوي ستونزې په شان ده چي ستاسو مخي ته ئي د حل لپاره ږدم.

پینځه ویشتم: دواړه نقل قولونه چي تاسو را واخیستل صحیح دي. خو دا ویناوې د ټولو انسانانو لپاره نه بلکه د سوبمن ³ د زمانو لپاره دي چي ویلي ئي دي: ای آنندا! د تتها گنا له پاتي شونو څخه په درنښت کي ځانونه شا ته مه غورځوی. ⁴ د تقدس وړاندې کول د سموبمن [۱۷۸] د زمانو کار نه دی، بلکه ددوی کار د مضاعفو شیانو د حقیقي ماهیت استکمال دی، فکري ممارست، د ستي پټهانه له قواعدو سره سم غور او تأمل، د ټولو فکري کائناتو د رښتوني هستی استیلاء، د شر پر وړاندې کوبښن، د خپلي (روحي) گټې لپاره اخلاص. دا هغه شیان دي چي د سوبمن زمان ئي باید تر سره کړي، درنښت او تقدیس نورو ته پرېږدی که ارباب الانواع دي که انسانان، ⁵.

¹ - Book of the Great Decease, V, 24.

² - دا نقل قول د هغو پښته گانو په هېڅ یوه کي نه دی لیدل شوی چي تر دې دمه چاپ شوي دي - لیکوال

³ - جیا پوتانم Gina-puttānam - چي د مذهبي ډلي غړي دي. لیکوال

⁴ - دلته یو ځل بیا هیڅه تي کمبوري Hinati-kumburê د اړوندو حالاتو په اوږدې او مفصلي شرحي پسي ځي (پانې: ۲۳۳ - ۲۳۴) لیکوال

⁵ - دا د را اخیستل شوي نقل قول د توسیع او د همعصره بدلون یوازې رښتوني بڼه ده - لیکوال

د پاڼو شمیره: له 1 تر 6

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په څیر و لولئ

شپږ ويشتم : گرانه پاچا! دا کت مټ د ځمکې د مخ د شهزادگانو د کار په شان ده چې د ټولو فيلانو، آسونو، د جنگي بگيو، غېشو او لينديو، ترميماتو، لاسوندونو او د مستملکاتو د قانون⁶ په هکله زده کړه وکړي تر څو د کاتيهه⁷ د عشايرو دودونه پر ځای کړي او په خپله جگړې پر مخ يوسي، حال دا چې بزگري، سوداگري او د څارويو ساتنه او پالنه د عادي ولس او سدس⁸ کارونه دي — يا همدا د برهمنانو د ژوند چارې درواخله چې برهمنان او زامن ئې په ريگويدا، يگور ويدا، سامه ويدا او اتهروه- ويدا⁹ پورې اړه لري او (بدن باندې) د نيکمرغو نينو، اساطيرو¹⁰، پورانه گانو¹¹، لغت ليکنه يا ليکسيکوگرافي¹²، د بديع او عروضو علم، علم الأصوات يا فونولوژي، اشعار، ژبنيويه يا گرامر، صرف يا علم الاشتقاق، علم التجيم يا ستوري پېژندنه، د طوالعو¹³ تفسير «فال ليدل»، د خوبونو او علایمو تفسير، د شپږو ودانگه وو¹⁴ زده کړه، خسوف او کسوف، د لکۍ لرونکو ستورو د الوت له مخې وړاندويينه، د ارباب الانواعو تالندې او برينناوې، د فلکي سيارو تقاطع، د ثاقبو شهابونو لوېدنه، د زلزلې، ستر او درانده اورونه، په جنتونو کې او د ځمکې پر مخ علایم، د سوفسطايي فلسفې او علم الحساب زده کړه، د سپيو، غرڅو، مورکانو، د مايعاتو د ترکيب او د مرغانو د شخول له مخې د طوالعو / فالونو تفسير چې دا ټول د برهمنانو د زمانو کار دی. حال دا چې بزگري، سوداگري، د څارويو او نورو رمو څارنه، روزنه او پالنه د عادي ولس او سدس چارې دي. نو گرانه پاچا! په دې ادراک چې " ځانونه هغو چارو ته ژمن مۀ گنئ چې ستاسو چارې نه دي او يوازي هغه وکړئ چې په تاسو پورې اړه لري" کت مټ هماغه خبره ده چې تنها گئا [۱۷۹] ويلي دي: " آنندا د تنها گئا د پاتې شونو له درنښت څخه شا ته مۀ پاتي کېږئ." گرانه پاچا! که هغه دا بيان نه وای کړای نو بهيکوگانو به کله چېن او کجکول اخيستی وای او د همدغو آثارو له لارې به ئې د بودا مقدسه درنښت کولی¹⁵!

⁶ - Lekha-muddâ. See the note above on I, 1, 10.

⁷ - Khattiya

⁸ - Vessas and Suddas: سدس په پالي کې د سانسکریت سويس Sūddas دي چې د بهارت د هندوانو او د برهمنانو د کست د ویش پر بنسټ د کارگرانو او ملازمينو پارکه ده او ولس د سوداگرو پارکه ده — ژباړونکی

⁹ - Rig-veda, the Yagur-veda, the Samâ-veda, the Atharva-veda

¹⁰ - هينه تي کمبوري وايي د نومونو، ونو او نورو اسطوري — ليکوال

¹¹ - Purânas

¹² - ايتيهاس Itihâsa سيمهالي متن وايي چې " براهتا Bhârata " او رامايانه Râmâyana دی — ليکوال

¹³ - طوالع د صوفيانو په اصطلاح — لومړنی شی چې د بنده پر باطن باندې د الهي اسماءو تجليات را پيدا شي نو د هغه اخلاق د باطن په نور باندې وپسول شي. ژباړونکی

¹⁴ - Vedâᅅgas : د معنی له مخې د " ويدا اعضاء" او د ويدا شپږ اضافي نظامنامې دي چې د ويدا له زده کړو سره يو ځای ويل کېږي. ژباړونکی

¹⁵ - زموږ د ليکوال «د پالي د بني د کتاب ليکوال» له بيانه داسې ښکاري چې دی د بودا د کجکول په هکله، د هغه په درنښت د جشن چې پټا مها Patta-maha نومېده هېڅ نه پوهېده. د همدغه نقل قول له مخې څوک کولی شي ددغه کتاب د ليکلو د تاريخ په هکله ادعا او بحث وکړي. د څلور سووم زېږدېز کال په شاو خوا کې فاهين Fâhien مقدس کجکول په ټول پرتم او زور په پېښور کې ليدلی وو. وگورئ د فاهين سفر :

Chapter xii of his travels (Dr. Legge's translation, pp. 35-37) ---- د انگریزي متن ليکوال

دېر بڼه ناگه سینا! څه چې تاسو وویل زه ئې منم.

[په دې سره د آثارو د درناوي معضله پای مومي]

[د دېرې ټوټه]

اووه ویشتم: بڼاغلې ناگه سینا! تاسو بهیکوگان وایاست چې: " کله چې هغه مبارک د ځمکې تر گرد چاپېره وگرځېد، که څه هم ځمکه بې سده او بې حسه ده، خو همدې بې سده ځمکې خپل ټول ژور ځایونه ډک او ستوغ ځایونه ورته پلن کړل.¹⁶ او له بلې خوا تاسو وایاست چې پښه ئې د دېرې له یوې ټوټې سره ولگېدله¹⁷. کله چې د دېرې دا ټوټه دده په پښې لگېدله نو دېره ولې بلې خواته وانه وپنټله او خپله لاره ئې بدله نه کړه؟ که دا خبره صحیح وي چې بې سده ځمکه دې خپل ژور ځایونه ډک او ستوغ ځایونه ورته پلن کړي نو دا خبره باید غلطه وي چې د دېرې یوه ټوټه دې د هغه پښه ورژوبله کړي. خو که دا وروستی خبره صحیح وي نو لومړی هغه باید الزاماً غلطه وي. دا یوه بله دوه استوي ستونزه ده چې ستاسو مخې ته ئې د حل لپاره ږدم.

اته ویشتم: گرانه پاچا! دواړه ویناوي صحیح دي. خو دا دېره په خپل سر راونه لوېدله¹⁸، دا دېره د دیوه دټا د عمل له کبله راوغورځېدله. دیوه دټا د سلهاوو زرو ژوندونو په لړ کې په خپل زړه کې د هغه مبارک پر ضد کینه درلودله¹⁹. د همدې کرکې په لړ کې ول چې دیوه دټا یوې زبنتې لویې دېرې ته دده ورکړه او په دې هیلې ئې تپل وهله چې د بودا پر سر به راپرېوزي. د دې دېرې «د کولېدلو پر مهال – ژ» مخکې له دې چې تته گنا ته راورسېږي دوي نورې دېرې سره یو ځای شوي او له راکولې شوي دېرې سره برابري شوي؛ له یو بل سره دېرو د لگېدلو پر مهال له یوې دېرې څخه یوه ټوټه ماته او د هغه مبارک [۱۸۰] پر لور راولوتله او د هغه مبارک پر پښې باندې وموښتله.

نهه ویشتم: خو ناگه سینا! هماغسې چې دوي دېرې د لویې دېرې مخې ته ولوېدلې نو د دېرې دا ټوټه هم کېدی شوی چې د لویې دېرې مخې ته ودرېږي.

گرانه پاچا! یو شی چې د بل شي مخې ته ودرېږي یا ورباندې وموښلي، کېدی شي یوه پرڅپه یا ټوټه ورڅخه والوزي او یا د ټکر پر مهال لاره بدله کړي او یا وتښتي- وگورئ اوبو ته، یوه لپه اوبه راپورته کړئ او وگورئ چې د اوبو څاڅکي مو له لاسه څاڅي که نه- یا شیدې یا شرومې یا انگبین، یا غوري، یا د کب، کورکمن او د بینډیو قورمه، یا تینگه بنوروا درواځلي- یا د نړیو شگو له دورو سره یو ځای وړوکی شگې په لپه کې واځلي او بیا مو لپه وټړئ نو هرو مرو

¹⁶ - دا نقل قول په هېڅ یوې پښه کې کې نه دی موندل شوی - لیکوال

¹⁷ - Kullavagga VII, 3, 9. Compare the Samyutta Nikaya I, 4, 8 ; IV, 2, 3 (pp. 27 and 110 of M. Léon Feer's edition for the Pāli Text Society

¹⁸ - Attaro dhammatāya.

¹⁹ - So above, IV, 2, 64, and below, IV, 4, 41.

د پانو شمېره: له 3 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

ډېر څه مو له لاسه ووځي. يا همداسې وريجي درواخلئ چې كه په موتي كې ئې واخلي او يا ئې خولې ته كړئ يو څه داني به مو له لاسه لاندې ولوېږي.

ډېرشم: بڼه نو ناگه سينا، همداسې به وي. او منم چې ډېرې له يو بل سره وموښتلي. خو د ډېرې دغې بېلې شوي توتي به د بودا هماغومره درنښت كړي واي چې تولي ځمكي وكړ.

گرانه پاچا! دولس ډوله كسان دي چې چا ته درنښت نه لري – شهوتپال په خپل شهوت كې، قهرېدلي په خپل عناد كې، لټ او كم عقله په خپل حماقت كې، په ځان غره او متكبر سړي په خپل غرور كې، بد سړي په خپل غوښت او تبعيض پالنې كې، سرزوري سړي په خپل غوښت او خپلې حاضر جوابي كې، سپك او ناكسه سړي په خپل بخل او ټيټوالي كې، كړتن او ډېر غرېدونكي سړي په خپل بي بنمر توب او بي گټي توب كې، شرير انسان په خپل قساوت او ناتار كې، ذليل انسان په خپل ذلت او بدبختي كې، جوارگر/قمار باز [۱۸۱] ځكه چې د سرانښتوب او حرص په منگولو كې راييسار دي، او بوخت سړي چې تل د يوې گټې په لاسته راوړلو باندې لگيا دي. د ډېرې هاغه توتې چې د نورو ډېرو د ټكر له كبله له يوې ډېرې څخه جلا شوه د هغه مبارك پر پښې باندې تصادفاً²⁰ په داسې لارې برابره شوه چې ناڅاپه ئې پر پښې باندې برابره شوه – هماغه د نرمو او وړوكو شگو بېلگه راواخلي كله چې د باد په زور خوځول كېږي او باد ئې پسي اخلي نو توتي ئې هرې خوا ته خغلي او يوې يا بلې خوا ته لوېږي. گرانه پاچا! كه د ډېرې دا توتې د نورو ډېرو د ټكر پر مهال له بلې ډېرې څخه نه واي راجلا شوي نو هماغلته د ډېرو د لگېدلو پر مهال به له نورو سره پاتي شوي وي. نو دا ډېره نه پر ځمكي باندې ثابته پاتي شوه او نه هم په هوا كې درېدلې پاتي شوه او د ټكر د اغيز له كبله خپلې خوا ته لاره او د تصادف له كبله د هغه مبارك پر پښې باندې وموښتله – كټ مټ لكه د ونې يوه وچه پانه چې بور بوروكي باد ئې پسي واخلي. د هغه مبارك پر پښې باندې د ډېرې د توتي لگېدل د نمك حرامه او شرير ډيوه دتا غملرلي دوزخي²¹ كار وو.

ډېر بڼه ناگه سينا! همداسې ده؛ هغه څه چې تاسو وويل زه ئې منم.

[په دې سره د ډېرې د هغې توتي معضله پای مومي چې د بودا پر پښې باندې لگېدلې وه]

[سَمَنَةُ²²]

²⁰ - Animitta-kata-disâ, which the Sinhalese (p. 238) merely repeats.

²¹ - Dukkâhânbhâvanâ: په غم كېر ډيوه دتا چې متعاقبه هستي به ئې په برزخ كې وي – ليكوال

²² - Samana: سمنه د بوديزم په مصطلحاتو كې اووه ډوله تعريف شوې ده: ۱- تحت اللفظي معنی: هغه څوك چې د ټولنيز ژوندانه ورځنی دوديز ژوند شاته غورځوي چې له طبيعت سره په ميزان «سمنه» او برابري ژوند وكړي. ۲- په پالي كې سمنه او په سانسكريت كې سرمَنه يا شَمَنة ويل شوي او معناوي ئې تصوف او صوفي كېدل دي. ۳- الف: د هغو ډيوه گانو ډله ده چې د مها سميه موعظي ته غور نيسي. ب: د كاكوسندهه بودا يو لوی عامی ساتونکی. ج: د پاچا كيكې مشره لور. ۴- هغه څوك چې سپېڅلي ژوند پيل كړي. ۵- په پالي كې شرمه هغه لالهانده مانك دی چې په دښتو كې گرځي او هغه څوك دی چې د دنيا د پرېښودلو و عظ كوي او خلك تصوف ته رابولي تر څو

د پانو شميره: له 4 تر 6

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليكنې د ليكنيزې بڼې پازوالي د ليكوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليكنه له راليږلو مخكې په خپر و لولئ

بودپرشم : بناغلی ناگه سینا! هغه مبارک ویلي دي : " یو څوک هغه مهال سمنه کېدای شي چې آسوه 23 گاني 24 په خپل باطن کې ووژني." له بلې خوا وايي چې :

"هغه څوک چې په دغو څلورو واړو حالاتو پوه وي

نو هغه څوک دی چې سمنه پېژني²⁵"

په دغه نقل قول کې څلور ډولو حالاتو ته نغوته شوي ده : - اوږد مهاله کړاو، په خوراک کې اعتدال، پریکون²⁶، او له ضمایمو او متعلقاتو²⁷ پرته اوسېدل (چې له شهوت، بدنیتي او لتي څخه راپیدا کېږي). اوس نو که وگورو دغه څلور واړه حالات په برابر ډول تر اوسه په هغو کسانو کې موندل کېږي چې نیمگري او معیوبه دي، په دغو کسانو [۱۸۲] کې آسوه په بشپړ ډول له منځه نه ده تللي. له دې کبله که لومړنی وینا سمه وي نو دویمه هغه الزاماً باید غلطه وي، او که دویمه صحیح وي نو لومړی باید غلطه وي. دا هم د یوې دوه استوې ستونزې په شان ده چې ستاسو مخې ته ئې د حل لپاره ږدم.

دوه دپرشم : گرانه پاچا! د هغه مبارک دواړه ویناوې چې تاسو یادي کړې صحیح دي. خو دویمه هغه ئې د داسې او هاغسې کسانو د ځانگړتیاوو یا مشخصاتو په هکله ده؛ لومړنی وینا یوه عمومي اظهاریه ده. یعنې په هغو کسانو کې چې آسوه گان له منځه تللي وي هغوی سمنه گان دي. او ددې تر څنګ، ټولو هغو کسانو چې په خپل باطن کې ئې د شرارت اور په بشپړ ډول وژلی وي، او که تاسو دغه ځانگړتیاوې یو په بل پسې په پر له پسې ډول راواخلي نو سمنه هغه څوک دی آسوه گان ئې له ځانه رټلي دي او دا ددې تصدیق دی چې دی قائد او مخکښ دی – گرانه پاچا! گلانو ته وگورئ چې ټول په اوبو او ځمکې کې شننه کېږي، په دوی کې غبرگ چمبېلی²⁸ یاسمین مشر او قائد پېژندل شوی، نور ټول گلان که هر ډول وي یوازې گلان دي او که تاسو دا ټول یو په بل پسې راواخلي نو دپرې خلک یوازې غیرگ چمبېلی غواړي او خوبنوي ئې. یا گرانه پاچا! تاسو د ټولو غلودانو یا حبوباتو ډولونه راواخلي خو ددوی په منځ کې

روحي پرمختگ او خپلواکي تر لاسه کړي. ۶- الف: سمنه زاهد. ب: سمني : راهبه ج: سمانه : برابر، مساوي، ورته. ۷- تارک د دنیا او همدو ورته نورې معاني وې. دلته موخه پینځمه معنی ده- ژباړونکی

23 - آسوه د شهوانیت، فردانیت، توهم او جهل په معنی ده. زه نه پوهېږم چې په دغه نقل قول کې موخه کومه معنی ده – لیکوال

24 - Āsava: د بودیزم په اصطلاحاتو آسوه دنیوي ژوند او شتمنی ته د لیونی لیوانتیا په معنی ده چې وغواړي ورته دپرې راشي، دنیوي پرتم او اغیز وغواړي، په ذهني فساد کې ډوب وي، هغه څوک چې د سماره په نړۍ کې ډوب وي – ژباړونکی

25 - دا نقل قول په متنونو کې تر اوسه نه دی موندل شوی – لیکوال

26 - Viprahānā, not in Childers, but see Sutta Nipāta V, 14, 4, 5. Hinati-kumburè (p. 239) renders it ālaya hcerīma.

27 - Akinkañña: درو یادوشویو کینکناو نه درلودل. هینه تي کمبوري ئې په ۲۳۹ پاني کې د آکینکاینته Ākiñkāyatana د فکري عبادت تمرین بولي. خو که معنی ئې دا وای نو په متن کې به په همدې ډول چې هینه تي کمبوري یاده کړي راغلي وای – لیکوال

28 - Varsikā (Dōsaman mal, jasminum zambac).

د پانو شمیره: له 5 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

وريجي مخکيني دي، پاتي نور حبوبات که هر څه وي [۱۸۳] يوازي دانې دي، او ټولې ئې د خوراک او د بدن د مقاومت لپاره گټور دي خو تاسو دا حبوبات ټول يو په بل پسې راواخلي د ټولو په منځ کې تر ټوله بڼه دانه وريجي دي.

دېر بڼه ناگه سینا! تاسو چې څه وویل زه ئې منم.

[په دې سره هغه معضله پای مومي چې سمنه جوړوي]

نور بیا

[د بودا شور او ویاړ]

یادونه: قدرمنو لوستونکو! دا هم د بناعلي رحمت آریا د آرشیف: [لینک](#)

د پانو شمیره: له 6 تر 6

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راټولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په خیر و لولئ